



עלון החג מוגש לכם כדי לשמש לכם מקור להשראה, לרעיונות חדשים ולנקודות מבט נוספות בחגיגת החג.



פורים: מילים, רגשות ומלכות

בסיפור המגילה, כמו בסיפורי מקרא נוספים, מובלעים ערכי חיים השזורים בין השיטין, וזהו כוח הגדול של הסיפור. **יש בסיפור שלושה רבדים: רובד העלילה, רובד העולם הפנימי של הדמויות והרובד הרעיוני** המציג אידיאות ותפיסות עולם. לכולם נתייחס בעלון פורים השנה.

בחרנו הפעם להאיר את היתרונות של **קריאת סיפור המגילה ככתבו וכלשונו**, תוך בחירה מושכלת של קטעי הקריאה, כפי שהיא מופיעה בחוברת **זמנים לששון ולזיכרון**, חלק ב' בהוצאת קרן תל"י.

בבחירה המוצגת אנו נותנים את עוגני העלילה בלשון המגילה ומצטטים ממנה, אך כל מחנכת יכולה לבחור את הקטעים המתאימים ביותר לקבוצת הילדים שלה מבחינת גילם והתפתחותם.

לשון המגילה קולחת וסיפורית, אך מעבר לכך היא נאמנה למהותה—סיפור של גילוי והסתר.

מגילת אסתר היא מגילת מוצפת ברגשות. מה אין בסיפור החג ובמנהגיו?—אהבה ושנאה, שמחה ועצב, כעס ורוגע, גאווה, בושה ועוד. ילדים חווים בחיי היומיום שלהם את טווח הרגשות הללו ולכן אלו הם נושאים שילדים יכולים להבין. על כל אלה נרחיב באמצעות עיון רגשי בדמויות המגילה.

יש משהו קוסם לילדים בהקשר של עולם המלכות עוד בטרם התחלנו בסיפור המגילה.

מחנכה ועד שבועות הילדים פוגשים מלכים: אנטיוכוס, אחשוורוש ופרעה—המייצגים מלכים זרים ולעומתם אסתר, דויד ושלמה—המייצגים מלכים יהודיים. בחגי תשרי, בשבתות ובכל יום הם פוגשים את מלך העולם, מלך מלכי המלכים ובכל שבוע את שבת המלכה. כאשר מכינים ארוחה מיוחדת הרי זו "סעודת מלכים" וכשסבתא אוהבת את נכדיה הם נסיכות ונסיכים. ואם נהיה כנים עם עצמנו—מי מאתנו לא רצה פעם להיות מלכה או מלך או לגור בארמון? ברוח זו נסיים את העלון בהצצה לארמון המלוכה ולתכונות של מלכים ומלכות.



www.galleryhip.com

מידע על החג



לקריאת המגילה במאגר ספרות הקודש **לחצו כאן**. לקריאת המגילה בקומיקס המשולב בטקסט מהמגילה **לחצו כאן**.

באתר **טבע עברי** אפשר להתרשם מקריאות שונות של המגילה החל בהון ושלטון, דרך נהנתנות ורעבתנות ועד לתחפושות בטבע ובמדע. על תהליכי שינוי והיפוך במגילה, ובמצוות החג אפשר לקרוא באתר **צידה לדרך**. פעילויות למחנכים וילדים, מחשבות והגות והרבה פרפראות המדגישות ערכים הומניסטיים במסורת היהודית נמצאים באתר החגים של **מכון שיטים**. באתר **מטר** תמצאו מאמרים על פורים בטבע ובמדע, ב- **עלי מועד** יש שפע של מאמרים על המגילה ועל החג **ובאתר תל"י** תמצאו ביטוי אומנותי ומדרשי תמונה למגילה.

מגילת אסתר – הרובד העלילתי כלשונו

הצעות לפעילויות בהקשר של שפת המגילה:

- **שמות** - השמות של אסתר ומרדכי מזמנים לדבר על השמות 'אסתר' ו'מרדכי' ועל שמות מהמקרא. אפשר לבדוק בין ילדי הגן ומשפחותיהם למי יש שמות שזה מקורם, עם ילדים בוגרים יותר אפשר להוסיף פסוק לכל שם ולהיזכר בסיפור וגם לאייר את השמות על פי משמעותם. לדוגמה: השם אסתר פירושו בפרסית כוכב ובשמה העברי- הדסה, המזכיר את צמח ההדס.
- **"עברית מכל העולם"** - הילדים משתמשים במילים כגון: שניצל, פיצה, מקרונים, קבב ועוד, שמקורן בשפות אחרות. החל מפורים אפשר להכין בגן פינה בין-לאומית: לתלות דגלים של מדינות המוכרות לילדים ומתחת לכל דגל להכין **מילון מאויר** של מילים שבאו משפת המדינה שאותה הדגל מייצג. אפשר לחקור את ארצות המוצא של משפחות הגן ולבדוק אילו מילים הגיעו לעברית מהארצות הללו.
- **המילה הכי... במגילה:** במהלך סיפור המגילה אפשר לבקש מהילדים לומר מילה שהם אהבו במיוחד, ולנמק מדוע בחרו בה: בגלל הצליל שלה, מפני שהיא מצחיקה, או מפני שהיא מזכירה להם מישהו או משהו.

"באמצעות סיפורי המקרא הילדים נפגשים עם האתוס הלאומי המעצב את העם היהודי, מכירים דמויות במקרא ואת האירועים שהן מעורבות בהם. באמצעות הספרות המקראית נפגשים הילדים עם השפה המקראית השונה משפת היום יום, והם עשויים להעשיר את אוצרם הלשוני בביטויים ובניבים ממקורותיה. שפה זו משוקעת בלשון הדיבור ובשפת הספרות של ימינו ולהיכרות זו יש ערך תרבותי. "קריאת סיפורי המקרא והכרת משלב נוסף של השפה מאפשרות לילדים להעמיק את היכרותם עם השפה שבה הם משתמשים יום יום. העשרת שפתם של הילדים בעזרת ביטויים מהמקרא עשויה לקרבם אל סיפורי המקרא ולפתח את נטייתם ורגישותם לשימוש מגוון ורב בשפה."

מתוך הוראת המקרא בחינוך הקדם יסודי

על שפת המגילה

מגילת אסתר כתובה בסגנון של מחזה קצר, בשפה קולחת שמובנת ברובה לדוברי העברית העכשווית ועם המרכיבים ההכרחיים לסיפור מוצלח: מלך ומלכה, גיבור, נוכל, מזימה וסוף טוב. אך מעבר לסיפור כשלעצמו, היא מספקת לנו הזדמנות ייחודית לשוחח על העברית כשפת העם היהודי. עצם כתיבתה בעברית מעיד על כך שהיהודים שמרו על זהותם באמצעות השימוש בעברית גם כאשר חיו בסביבה תרבותית אחרת. ידועה התופעה שכאשר לשונות ותרבויות באות במגע הן משפיעות זו על זו ואנו רואים זאת במגילה. היא נכתבה, רובה ככולה, בעברית של תקופתה אבל יש בה מספר מילים פרסיות שנדמה לנו כי מאז ומתמיד היו עבריות לחלוטין כגון: **פור- פורים, דת, זמן, גנזים וגן**, ולמעשה מקורן בפרסית. הלשוני [רוביק רוזנטל](#) מספר על השפה הפרסית שהשפיעה על העברית הקדומה וממשיכה להשפיע גם על העברית בת ימינו.



“...אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצּוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל מְקָרָא מְגִלָּה”

בעמודים הבאים תמצאו את קטעי המגילה שבחרנו כבסיס לעיצוב הסיפור עבור הילדים תוך התחשבות בגילים ובצרכים הרגשיים שלהם.

כללנו בסיפור את הקטעים המשמעותיים שבו, תוך שמירה על עלילה שמובנת לילד, גם אם אינו שומע את הסיפור במלואו. הבסיס לסיפור המגילה הוא המגילה כלשונה ולכן בחרנו מספר פסוקים מכל פרק. כהכנה למלאכת עיצוב הסיפור עבור הילדים, מומלץ לקרוא את המגילה כלשונה (מקור) ולא עיבוד שלה. כדי לגשר על פערי השפה אפשר לספר בלשון מובנת לילדים תוך שיבוץ ציטוטים מן המגילה. באופן זה הילדים יבינו את תוכן הסיפור ואת הערכים והרעיונות הגלומים בו, אך בה בעת גם ירגישו את היופי של שפת המגילה, את השונות שלה משפת היומיום, את “המשהו המיוחד” המרמז על זמן אחר, עתיק וחגיגי כאחד. זהו היסוד לאוריינות תרבותית יהודית. סיפור המגילה הוא מחזה העוסק בבני אדם ובמערכות היחסים ביניהם. ללא ההיכרות עימם אין לילדים יכולת לעקוב אחרי הקטעים התיאוריים

פרק ב

ה איש יהודי, הָיָה בְּשׁוֹשֵׁן הַבִּירָה; וְשְׁמוֹ מֶרְדֳּכִי, בֶּן יָאִיר בֶּן-שִׁמְעִי בֶּן-קִישׁ--אִישׁ יְמִינִי. וְאֲשֶׁר הִגְלָה, מִירוּשָׁלַיִם [...] ז וַיְהִי אֲמֵן אֶת -הַדָּסָה, הִיא אֶסְתֵּר בַּת-דָּדוּ--כִּי אֵין לָהּ, אָב וְאִם; וְהַנַּעֲרָה יָפֹת-תָאֵר, וְטוֹבַת מְרָאָה, וּבְמוֹת אֲבִיהָ וְאִמָּהּ, לָקְחָהּ מֶרְדֳּכִי לֹו לְבַת. ח וַיְהִי, בְּהַשְׁמַע דָּבָר-הַמֶּלֶךְ וְדָתוֹ, וּבְהַקְבֹּץ נַעֲרוֹת רַבּוֹת אֶל-שׁוֹשֵׁן הַבִּירָה, [...] וְתִלְקַח אֶסְתֵּר אֶל-בֵּית הַמֶּלֶךְ [...] י לֹא-הִגִּידָה אֶסְתֵּר, אֶת-עַמָּהּ וְאֶת-מּוֹלְדֹתָהּ: כִּי מֶרְדֳּכִי צִוָּה עָלֶיהָ, אֲשֶׁר לֹא-תִגִּיד. [...] יז וַיֵּאָהֵב הַמֶּלֶךְ אֶת-אֶסְתֵּר מִכָּל-הַנָּשִׁים, וַיִּשָּׂם כֶּתֶר-מַלְכוּת בְּרָאשָׁהּ, וַיְמַלִּכָהּ תַּחַת וְשֵׁתִי.

שימו לב: אחרי הקראת הפסוקים שמתארים שיח מומלץ להמחיש את השיחות בין הדמויות במגילה. סיפור המגילה הוא למעשה מחזה מצומצם בדיאלוגים בין הדמויות ולכן מהווה קרקע עשירה לפיתוח השיחות בין הדמויות לשם הבניית הסיפור בעיני הילדים. אפשר להסריט את הילדים, לצפות בסרטון בקבוצה קטנה ולהתייחס ביחד לדיאלוגים.

המלכת אסתר



פרק א

א וַיְהִי, בִּימֵי אַחֲשֻׁרוּשׁ: הוּא אַחֲשַׁרְוּשׁ, הַמֶּלֶךְ מֵהַדּוּ וְעַד-כוּשׁ--שָׁבַע וְעֶשְׂרִים וּמֵאָה, מְדִינָה. ב בַּיָּמִים, הָהֵם--כְּשֶׁבַת הַמֶּלֶךְ אַחֲשַׁרְוּשׁ, עַל כֶּסֶּא מַלְכוּתוֹ, אֲשֶׁר, בְּשׁוֹשֵׁן הַבִּירָה. ג בְּשָׁנַת שְׁלוֹשׁ, לְמַלְכוֹ, עָשָׂה מִשְׁתֵּה, לְכָל-שָׂרָיו וְעַבְדָּיו: . [...] ט גַּם וְשְׁתֵּי הַמַּלְכָּה, עָשְׂתָה מִשְׁתֵּה נָשִׁים--בֵּית, הַמַּלְכוּת, אֲשֶׁר, לְמֶלֶךְ אַחֲשַׁרְוּשׁ. י בַּיּוֹם, הַשְּׁבִיעִי, כְּטוֹב לֵב-הַמֶּלֶךְ, בִּיּוֹן--אָמַר [...] יא לְהָבִיא אֶת-וְשְׁתֵּי הַמַּלְכָּה, לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ--בְּכֶתֶר מַלְכוּת: לְהִרְאוֹת הָעַמִּים וְהַשָּׂרִים אֶת-יָפִיהָ, כִּי-טוֹבַת מְרָאָה הִיא. יב וְתִמָּאֵן הַמַּלְכָּה וְשְׁתֵּי, [...] וַיִּקְצֹף הַמֶּלֶךְ מָאֹד, וַחֲמָתוֹ בָּעָרָה בּוֹ. [...] יט אִם-עַל-הַמֶּלֶךְ טוֹב, יֵצֵא דָבָר-מַלְכוּת מִלִּפְנֵיו, וַיִּכְתֹּב בְּדָתִי פָּרֶס-וּמְדִי, וְלֹא יַעֲבֹר: אֲשֶׁר לֹא-תָבֹא וְשְׁתֵּי, לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ אַחֲשַׁרְוּשׁ, וּמַלְכוּתָהּ יִתֵּן הַמֶּלֶךְ, לָרַעוּתָהּ הַטּוֹבָה מִמֶּנָּה.

הניסיון לרצוח את המלך

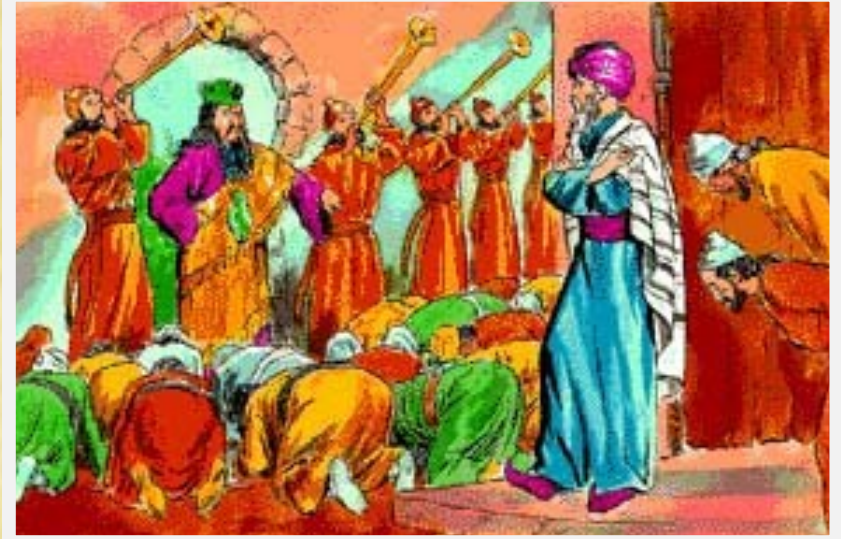
פרק ב

כא בימים ההם, ומרדכי יושב בשער-המלך; קצף בגתן ותִרְשׁ שְׁנֵי
-סְרִיסֵי הַמֶּלֶךְ, מִשְׁמָרֵי הַסֵּף, וַיִּבְקְשׁוּ לְשַׁלַּח יָד, בַּמֶּלֶךְ
אֶחָשׁוּרֶשׁ. כִּב וַיֹּדַע הַדָּבָר לְמָרְדֳּכִי, וַיֵּגֵד לְאַסְתֵּר הַמַּלְכָּה; וְתֹאמַר
אַסְתֵּר לַמֶּלֶךְ, בְּשֵׁם מָרְדֳּכִי. כִּג וַיִּבְקֶשׁ הַדָּבָר וַיִּמָּצֵא, וַיִּתְּלוּ שְׁנֵיהֶם
עַל-עֵץ; וַיָּכְתֹּב, בְּסֵפֶר דְּבָרֵי הַיָּמִים--לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ.

המן מתמנה למשנה למלך

פרק ג

א אַחֲרֵי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה, גָּדַל הַמֶּלֶךְ אֶחָשׁוּרֶשׁ אֶת-הָמֶן בֶּן-הַמְּדֵתָא
הָאֲגָגִי--וַיִּנְשְׂאֵהוּ; וַיֵּשֶׁם, אֶת-בְּסָאוֹ, מַעַל, כָּל-הַשָּׂרִים אֲשֶׁר
אֵתוֹ. ב וְכָל-עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר-בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ, כְּרָעִים וּמִשְׁתַּחֲוִים
לְהָמֶן--כִּי-כֵן, צִוָּה-לוֹ הַמֶּלֶךְ; וּמָרְדֳּכִי--לֹא יִכְרַע, וְלֹא
יִשְׁתַּחֲוֶה. [...] ה וַיֵּרָא הָמֶן--כִּי-אֵין מָרְדֳּכִי, כֹּרֵעַ וּמִשְׁתַּחֲוֶה לוֹ;
וַיִּמְלֵא הָמֶן, חֲמָה. ו וַיִּבֹּז בְּעֵינָיו, לְשַׁלַּח יָד בְּמָרְדֳּכִי לְבָדוֹ--כִּי-
הִגִּידוּ לוֹ, אֶת-עַם מָרְדֳּכִי; וַיִּבְקֶשׁ הָמֶן, לְהַשְׁמִיד אֶת-כָּל-הַיְּהוּדִים
אֲשֶׁר בְּכָל-מְלָכוֹת אֶחָשׁוּרֶשׁ--עַם מָרְדֳּכִי. יג וַנִּשְׁלַח סָפְרִים בְּיַד
הָרָצִים, אֶל-כָּל-מְדִינֹת הַמֶּלֶךְ [...] לְהָרַג [...] אֶת-כָּל-הַיְּהוּדִים
[...] בְּשָׁלוֹשָׁה עָשָׂר לַחֹדֶשׁ שְׁנִים-עָשָׂר הוּא-חֹדֶשׁ אָדָר;
[...] טו הָרָצִים יֵצְאוּ דְּחוּפִים, בְּדָבָר הַמֶּלֶךְ, וְהָדָת נִתְּנָה, בְּשׁוֹשֹׁן
הַבִּירָה; וְהַמֶּלֶךְ וְהָמֶן יָשְׁבוּ לִשְׁתֹּת, וְהָעִיר שׁוֹשֶׁן נְבֻכָדָה.



www.ilschool.org

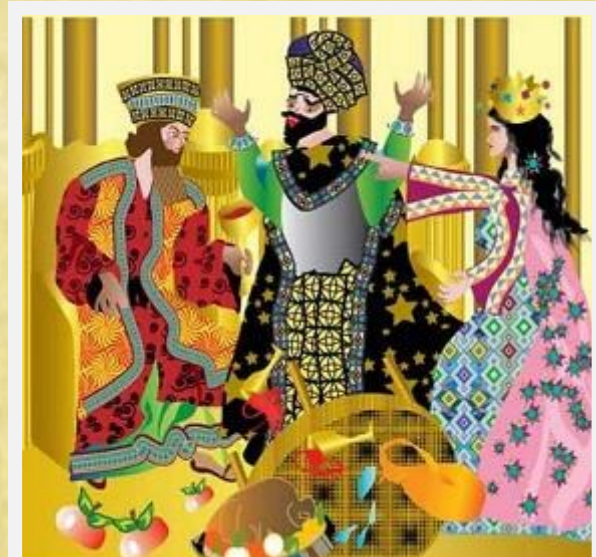
שימו לב:

פרקים ג ו-ה מאתגרים במיוחד משום שיש בהם רצון להרוג, עונש מוות וסכנת חיים לעם היהודי. יחד עם זאת הם חשובים בהשתלשלות העלילה ולכן אנו מספרים אותם. מהקיץ האחרון ילדינו היו חשופים למלחמה בדרום, לפיגועים ולמצב מתוח בצפון. אין ספק שאירועים אלה מעלים פחדים קיומיים. לכן סיפור המגילה, שסופו "רווח והצלה ליהודים" הוא מצד אחד סיפור המאפשר אוורור של רגשות הפחד והדאגות ומצד שני מזמן תקווה שבסופו של דבר הכל יסתדר לטובה. כדאי לזכור שילדים מסוגלים להבין את הסיפור גם ללא עומס יתר בפרטי רוע המזימה. בבחירה המוצגת בעלון בכל מקום שיש ... היה קטע מקורי שהשמטנו מסיבות אלה.

אסתר המלכה מתחילה לפעול: המשתה הראשון

אסתר פרק ד

י ותאמר אסתר [...] יא כל-עבדי המלך ועם-מדינות המלך ידעים, אשר כל-איש ואשה אשר יבוא-אל-המלך אל-החצר הפנימית אשר לא-יקרא אחת דתו להמית, לבד מאשר יושיט-לו המלך את-שרביט הזהב, וחי; ואני, לא נקראתי לבוא אל-המלך--זה, שלוש יום. יב ויגידו למרדכי, את דברי אסתר. יג ויאמר מרדכי, להשיב אל-אסתר: אל-תדמי בנפשך, להמלט בית-המלך מכל-היהודים. יד כי אם-החרש תחרישי, בעת הזאת--רוח והצללה יעמוד ליהודים ממקום אחר, ואת ובית-אביך תאבדו; ומי יודע--אם-לעת כזאת, הגעת למלכות. טו ותאמר אסתר, להשיב אל-מרדכי. טז לך פנוס את-כל-היהודים הנמצאים בשושן, וצומו עלי ואל-תאכלו ואל-תשתו שלשת ימים לילה ויום--גם-אני ונערתי, אצום כן; ובכן אבוא אל-המלך, אשר לא-כדת, וכאשר אבדתי, אבדתי. יז ויעבר, מרדכי; ויעש, ככל אשר-צוהה עליו אסתר.



www.tapuz.co.il

עמוד תלייה בחצר

פרק ה

יד ותאמר לו זרש אשתו וכל-אֶהָבִיו, יַעֲשׂוּ-עֵץ גִּבֹּהַ חֲמִשִּׁים אַמָּה, ובבקר אמר למלך ויתלו את-מרדכי עליו, ובא-עם-המלך אל-המִשְׁתֶּה שָׁמַח; ויֵּטֵב הַדָּבָר לִפְנֵי הַמֶּן, ויעש העץ.

”ככה יעשה לאיש...”

פרק ו

ו ויבוא, המן, ויאמר לו המלך, מה-לעשות באיש אשר המלך חפץ ביקרו; ויאמר המן, בלבד, למי יחפץ המלך לעשות יקר, יותר ממני. ז ויאמר המן, אל-המלך: איש, אשר המלך חפץ ביקרו. ח יביאו לבוש מלכות, אשר לבש-בו המלך; וסוס, אשר רכב עליו המלך, ואשר נתן כתר מלכות, בראשו. ט ונתון הלבוש והסוס, על-יד-איש משרי המלך הפרתמים, והלבישו את-האיש, אשר המלך חפץ ביקרו; והרביעו על-הסוס, ברחוב העיר, וקראו לפניו, ככה יעשה לאיש אשר המלך חפץ ביקרו. י ויאמר המלך להמן, מהר קח את-הלבוש ואת-הסוס כאשר דברת, ועשה-כן למרדכי היהודי, הישב בשער המלך: אל-תפל דבר, מפל אשר דברת. יא ויקח המן את-הלבוש ואת-הסוס, וילבש את-מרדכי; וירביעו, ברחוב העיר, ויקרא לפניו, ככה יעשה לאיש אשר המלך חפץ ביקרו.

שימו לב:

הדמות בראשית העלילה לא יוצאת מהסיפור באותו מצב. פרק ד' הוא נקודת המהפך בדמותה של אסתר המלכה. היא עוברת שינוי תודעתי, וזהו הדבר שעובר לילדים ברובד הרגשי ועל כך אפשר לקרוא בהמשך של העלון.

המשתה השני

פרק ז

א וַיָּבֹא הַמֶּלֶךְ וְהַמֶּזֶן, לִשְׁתוֹת עִם-אַסְתֵּר הַמַּלְכָּה. ב וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְאַסְתֵּר גַּם בַּיּוֹם הַשְּׁנִי, בְּמִשְׁתֵּה הַיַּיִן--מָה-שְּׂאֵלְתְּךָ אַסְתֵּר הַמַּלְכָּה, וְתִתְּנִי לָךְ; וּמָה-בְּקִשְׁתְּךָ עַד-חֲצֵי הַמַּלְכוּת, וְתַעֲשִׂי. ג וְתַעַן אַסְתֵּר הַמַּלְכָּה, וְתֹאמַר--אִם-מִצָּאתִי חַן בְּעֵינֶיךָ הַמֶּלֶךְ, וְאִם-עַל-הַמֶּלֶךְ טוֹב: תִּתְּנִי-לִי נֶפֶשׁ בְּשָׂאֵלְתִּי, וְעַמִּי בְּבִקְשָׁתִּי. ד כִּי נִמְכַּרְנוּ אֲנִי וְעַמִּי, לְהַשְׁמִיד לַהֲרֹג וּלְאַבֵּד; וְאֵלּוּ לַעֲבָדִים וּלְשִׁפְחוֹת נִמְכַּרְנוּ, הַחֲרָשְׁתִּי--כִּי אֵין הָצָר שׁוּבָה, בְּנֹזֶק הַמֶּלֶךְ. ה וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אַחֲשֹׁרוּשׁ, וַיֹּאמֶר לְאַסְתֵּר הַמַּלְכָּה: מִי הוּא זֶה וְאִי-זֶה הוּא, אֲשֶׁר-מָלְאוּ לְבֹו לַעֲשׂוֹת כֵּן. ו וְתֹאמַר אַסְתֵּר--אִישׁ צָר וְאוֹיֵב, הֶמֶן הָרַע הַזֶּה; וְהַמֶּזֶן נִבְעֵת, מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ וְהַמַּלְכָּה...

ט וַיֹּאמֶר חֲרַבּוּנָה אֶחָד מִן-הַסֵּרִיסִים לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ, גַּם הִנֵּה-הָעֵץ אֲשֶׁר-עָשָׂה הֶמֶן לְמַרְדְּכִי אֲשֶׁר דָּבַר-טוֹב עַל-הַמֶּלֶךְ עִמָּד בְּבֵית הַמֶּזֶן--גְּבִיָּה, חֲמִשִּׁים אַמָּה; וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ, תֵּלְהוּ עָלָיו. י וַיִּתֵּן לוֹ, אֶת-הַמֶּזֶן, עַל-הָעֵץ, אֲשֶׁר-הָכִין לְמַרְדְּכִי וְחִמַּת הַמֶּלֶךְ, שְׂכָכָה.



חג פורים, חג פורים, חג גדול ליהודים

פרק ח

טו וּמַרְדֵּכִי יָצָא מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ, בְּלָבוּשׁ מַלְכוּת תְּכֵלֶת וְחוּר, וְעֹטֶרֶת זָהָב גְּדוּלָּה, וְתַכְרִיף בּוּץ וְאַרְגָּמָן; וְהָעִיר שׁוֹשֶׁן, צִהְלָה וּשְׂמִיחָה. טז לִיהוּדִים, הִיטָה אֹרֶחַ וּשְׂמִיחָה, וּשְׁשׁוֹן וִיקָר. יז וּבְכָל-מְדִינָה וּמְדִינָה וּבְכָל-עִיר וָעִיר, מְקוֹם אֲשֶׁר דָּבַר-הַמֶּלֶךְ וְדָתוֹ מִגִּיעַ, שְׂמִיחָה וּשְׁשׁוֹן לִיהוּדִים, מִשְׁתֵּה יוֹם טוֹב;

פרק ט

א וּבִשְׁנַיִם עָשָׂר חֹדֶשׁ הוּא--חֹדֶשׁ אֲדָר, בְּשָׁלוֹשָׁה עָשָׂר יוֹם בּוֹ, אֲשֶׁר הִגִּיעַ דָּבַר-הַמֶּלֶךְ וְדָתוֹ, לַהֲעֲשׂוֹת: בַּיּוֹם, אֲשֶׁר שָׁבְרוּ אֹיְבֵי הַיְּהוּדִים לְשָׁלוֹם בָּהֶם, וְנִהְפָּוּ הוּא, אֲשֶׁר יִשְׁלְטוּ הַיְּהוּדִים הַמָּה בְּשָׁנָאֵיהֶם.

ב כָּב כַּיָּמִים, אֲשֶׁר-נָחוּ בָהֶם הַיְּהוּדִים מֵאֹיְבֵיהֶם, וְהַחֹדֶשׁ אֲשֶׁר נִהְפָּד לָהֶם מִיָּגוֹן לְשְׂמִיחָה, וּמֵאֵבֶל לַיּוֹם טוֹב; לַעֲשׂוֹת אוֹתָם, יְמֵי מִשְׁתֵּה וּשְׂמִיחָה, וּמְשָׁלַח מְנוֹת אִישׁ לִרְעֵהוּ, וּמִתְּנוֹת לְאֲבִינָם.

פרק י

ג כִּי מַרְדֵּכִי הַיְּהוּדִי, מִשְׁנָה לַמֶּלֶךְ אַחֲשֹׁרוּשׁ, וְגָדוֹל לִיהוּדִים, וְרָצוּי לְרַב אֶחָיו--דָּרַשׁ טוֹב לְעַמּוֹ, וְדָבַר שְׁלוֹם לְכָל-זֶרְעוֹ.

שימו לב

מפרק ט אנו לומדים על כל מצוות החג. כדאי להפנות את תשומת הלב של הילדים לכך שמצוות החג כתובות במגילה עצמה.

www.abc770.org

מגילת אסתר – הרובד הרגשי

השמחה היא הרגש המועצם ביותר בפורים, אבל למעשה יש בסיפור מגילת אסתר מנעד רגשות עצום ולכן בחרנו לעשות הפעם **”ונהפוך הוא”** ולהתייחס דווקא לרגשות האחרים שהסיפור מזמן. **מאחשוורוש** אנו לומדים על **מידת הכעס**, ואיך הוא משפיע על פעולותינו וגם מה המחיר שאנו משלמים על קבלת החלטות בשעת כעס. **המן** מזמן עיסוק ב**רגשות הגאווה**, **הכבוד**, **הבושה** ו**העלבון**, ולמה הם עשויים להוביל. **אסתר** מזמנת את **מידת האומץ והפחד** ואת הקושי הרגשי בלהיות אמיץ, **ומרדכי** מלמד אותנו על **מידת האמת**—מה מרוויחים ומה מפסידים כאשר מסתירים או מגלים את האמת. היכולת להקשיב לרגשות ולשוחח עליהם תורמת להתפתחות הרגשית של הילדים: הדמויות בסיפור המגילה, כמו באגדות ובמעשיות, מסייעות לילדים להתמודד עם ערכים חברתיים של צדק, נאמנות, גבורה, אומץ ואהבה; להתמודד עם פחדים, להכיר בנקודות החוזק והחולשה שלהם ולחזק בכך את ביטחונם העצמי.

”כאשר מספרים את הסיפור דרך הדמויות באופן זה, ניתנת לילדים האפשרות להזדהות עם הדמויות השונות. הזדהות זו מביאה את הילדים הצעירים ל”התאמן” בחוויות רגשיות שכבדות מידי עבורם או שאינן מוכרות להם כלל, יחד עם התנסות רגשית בטוחה במסע דומה של הגיבור אתו הם מזדהים. הגיבור הוא זה שיוצא לדרך, הוא שמסתכן ועובר דברים, והילד המאזין עובר את הדברים עם הגיבור, מתגבר וצומח ומגיע אל העבר השני ללא פגע.”

אלית ובר, מספרת סיפורים



www.tapuz.co.il

הצעות לפעילות: הספר **”ציפור הנפש”** מאת מיכל סנונית יכול ללוות את קריאת המגילה ולכן כדאי לספרו לפני שמתחילים לעסוק במגילה, כך שמושגי המגירות והרגשות יהיו מוכרים לילדים.

ציפור הנפש של גיבורי המגילה— מכינים דגם של ארבע ציפורים, אחת לכל דמות במגילה, בהשראת יצירתו של דודו גרשטיין **בגן סיפור** בחולון. מבקשים מהילדים לשחזר את המגירות על פי הסיפור. כאשר נספר את סיפור המגילה הילדים ימלאו לכל דמות את המגירות שלה: איזו מגירה פתח אחשוורוש? (כעס) מה היה קורה אם היה פותח את מגירת הכבוד? מה הוא היה מוצא במגירה?

ציפור הנפש האישית— מכינים ציפור מקרטון ומדברים עליה קופסאות גפרורים. מחליטים איזה רגש לשים בכל קופסה. הילדים יכולים לצבוע את הקופסאות בצבעים שמביעים את הרגש. בקישור הבא אפשר לקרוא על **קשת הצבעים והרגשות**. מכינים ביחד עם הילדים **”מפתח קסמים”** למגירות ובכל קטע של הסיפור הם יכולים לשתף את הקבוצה בהרגשתם ביחס לסיפור ולהחליט איזו מגירה הם פותחים ולמה.

ביטויים וציור מילים למילה לב— מקובל לראות בלב את המקום שבו אנו שומרים את הרגשות. לכן החל מפורים אפשר לשלבם בעשייה החינוכית. לדוגמה: לב זהב, לב רחב, אומץ לב, בלב נפש, בלב כסד, בלב שלם, טוב לב, קשה לב, כאב לב. וגם: יד על הלב, מגלה את ליבו, מדבר על ליבו, מחמם את הלב. אפשר לאייר אותם, לשוחח עליהם, לכלול אותם במאגר החיזוקים החיוביים לילדים, בפעילויות לגיבוש הקבוצה ולהעצמת יחידים, ולגלות אותם בסיפורים ושירים.

מילת היום ברחוב סומסום—רגשות: צפייה בסרטון ופעילויות המוצעות בעקבות הצפייה

בשלושה דברים אדם ניכר—בכוסו ובכיסו ובכעסו

מסכת עירובין, דף סה, עמוד ב'

מה עושים כשכועסים / חגית בנזימן

אינני יודע מה עושים
שכל-כך, כל-כך כועסים.
אסור להכות
ולצעק צעקות
ולא לקלל
ולהשתולל.
ואני רוצה לצרוח
בכל הכוח,
רוצה לצעק
ולא לשתק ...
ותמיד אומרים לי "תירגע,
ותתאפק ואל תיגע,
ותזהר ואל תשכח
להתנהג רק כך וכך" ...
זה כל-כך, כל-כך קשה
להיות תמיד שקט כזה.

אולי אבעט בכל כחי
בכדורגל של אחי.
אולי אינה, באין בררה
כמה חצים למטרה ...
אולי כך את הכעס אשכח.

השיר "מה עושים כשכועסים?" מסייע
לילדים להגדיל את רפרטואר התגובות
לפורקן הכעס בלי לגרום נזק לזולת.

© כל הזכויות שמורות למוסד חינוכי "אור" 2017

אנו מכירים את דמותו של אחשוורוש על פי כוסו—
המשתאות שערך והיין ששתה, על פי כיסו— עושרו הרב,
ועל פי כעסו. פעמיים בסיפור אחשוורוש כועס מאוד אחרי
משתה יין: כאשר שמע על סירובה של ושתי "ויקצף
המלך מאד, וחמתו בערה בו" - (פרק א' פסוק י"ב);
וכאשר אסתר מגלה לו את מזימת המן לאבד את עמה
"**והמלך קם בחמתו, ממשתה היין, אל-גנת,
הביתן**" (פרק ז', פסוק ז'). מעניין לחשוב איך עלילת
המגילה הייתה משתנה אילו המלך אחשוורוש התמודד עם
כעסו בצורה אחרת.



www.templeinstitute.org

הצעות לפעילות:

לזהות ולתאר באמצעות מדרש תמונה עם ילדים/ מבוגרים שמביעים כעס.

לספר על מצבים מכעיסים בגן או בבית.

לצייר את הכעס- מה קורה לנו בגוף כשמתחילים לכעוס? איפה אתם מרגישים את זה? - אפשר לבקש מהילדים לצייר את דמותם ולצבוע בצבע, שמבטא עבורם כעס, את המקומות בהם הם מרגישים אותו.

איזה קולות יש לכעס? באיזה תנועות גוף משתמשים כדי לבטא כעס?

להציע רעיונות משלהם כדי להירגע במצבי לחץ וכעס, למשל: לנקוט בשפה ניטרלית, להחליף פעילות, לספור עד 10 לפני שמגיבים, לחפש חבר אחר, לתרגל נשימות הרפיה, לבחור פעילות מהנה וכד'
להכין גלויה אישית או כרזה קבוצתית ובהן ציורים של הילדים המתארים את הפעולות השונות בהן אפשר לנקוט כדי להירגע. אפשר לתלות את הכרזה במקום מיוחד בגן.

הקנאה והתאוה והכבוד מוציאים את האדם מן העולם

מסכת אבות ד', כ"ח

כך עושים אוֹזֵן הַמֶּן

מילים: לוין קיפניס
לחן: עמנואל עמירן (פוגצ'וב)

קִמַּח פֹּה, שָׁמֶן פֹּה,
גַּם בִּיצָה הִבְאֵנוּ פֹּה—
לוֹשׁ-לוֹשׁ, לוֹשׁ-לוֹשׁ,
לוֹשׁ-לוֹשׁ, לוֹשׁ-לוֹשׁ,
כֹּךְ לְשִׁים, כֹּךְ לְשִׁים
אוֹזֵן הַמֶּן לְכָבוֹד פּוֹרִים!

תפ-תפֹּחַ וְהַצֵּלֶחַ,
הַבֶּצֶק יִפֹּה תִפֹּחַ!
גַּל-גַּל, גַּל-גַּל,
גַּל-גַּל, גַּל-גַּל,
כֹּךְ עוֹרְכִים, כֹּךְ עוֹרְכִים
אוֹזֵן הַמֶּן לְכָבוֹד פּוֹרִים!

כּוֹחַ יֵשׁ, חֶשֶׁק יֵשׁ,
הַתְּנוּרָה בּוֹעֵר כָּאֵשׁ—
חֶם-חֶם, חֶם-חֶם,
חֶם-חֶם, חֶם-חֶם,
כֹּךְ אוֹפִים, כֹּךְ אוֹפִים
אוֹזֵן הַמֶּן לְכָבוֹד פּוֹרִים!

© כל הזכויות שמורות למחבר/ת ולאקו"ם

המן נעלב כאשר מרדכי אינו חולק לו כבוד- "וַיֵּרָא הָמָן--כִּי-אֵין מְרַדְּכִי, בִּרְעֵ וּמִשְׁתַּחֲוֶה לוֹ; וַיִּמְלֵא הָמָן, חֲמָה". (פרק ג', פסוק ה') ואחרי שהולך את מרדכי לבוש בגדי מלכות ורכוב על סוס, ברחבי העיר- "וַהָמָן נִדְּחָף אֶל-בֵּיתוֹ, אֲבֵל וַחֲפוּי רֹאשׁ". (פרק ו', פסוק י"ב). המן מקנא כאשר מרדכי הופך לאיש חשוב בממלכה, ומתמלא תאוה— כאשר הוא מציע להרוג את היהודים ולבוז את רכושם. אבל יותר מכל הוא סובל מעצם הפגיעה בכבודו, מהעלבון ומהבושה. מבחינה לשונית המילה עלבון נקשרת למילים 'עלוב', 'עליבות'. לכן ניתן לתאר את העלבון כתחושה קשה של פגיעה בערך העצמי של האדם, שנגרמת כתוצאה ממעשה או מאמירה של אדם אחר, גם אם נעשו שלא במתכוון.

בחיי הגן והכיתה ילדים נעלבים ומעליבים והעיסוק במגילה הוא הזדמנות לדבר על רגש זה ועל כוחן של מילים. על יוהרה ועלבון אפשר ללמוד מהסיפור על רבי שמעון בן אלעזר והמכוער.



www.artbible.info.com

כְּשִׁמְיִשְׁהוּ מַעְלִיב אוֹתִי יהודה אטלס

כְּשִׁמְיִשְׁהוּ מַעְלִיב אוֹתִי
אוֹ עוֹשֶׂה לִי מִשְׁהוּ רַע
תְּמִיד אֲנִי רוֹצֶה
לְתַקֵּעַ לוֹ בַּחֲזָרָה:
לְהַגִּיד עָלָיו מִשְׁהוּ חֶכֶם וְאִיוֹם
שִׁיגְמֵר אוֹתוֹ תִּכְף עַל הַמָּקוֹם.
אַבֵּל דּוֹקָא אֲז, כְּשֶׁאֲנִי מִתְחַמֵּם,
הַמֵּלִים בּוֹרְחוֹת לִי וְאֲנִי מִגְמָגֵם
וְרֵק אַחֲרֵי שֶׁהִפֵּל כְּבֶר עוֹבֵר
פְּתָאוֹם אֲנִי יוֹדֵעַ מָה הָיִיתִי
אוֹמֵר.

מתוך **ורק אני לא** / יהודה אטלס
הוצאת שבא

© כל הזכויות שמורות למחבר/ת ולאקו"ם

הצעות לפעילות:

מילים פוגעות — לשוחח עם הילדים על מילים או מעשים שבהם הם נפגעו מהזולת או פגעו בזולת, תוך שימוש במדרשי תמונה. מהדוגמאות של הילדים מסיקים שמילים משפיעות על ההרגשה שלנו ועל המחשבות שלנו, ולכן חשוב לבחור את המילים שאנו אומרים.

למילים יש גם כוח טוב- מילים טובות/ מילים נחמדות — אפשר להכין עם הילדים קופסה מקושטת ולתת להם להציע מילים נחמדות, למשל: תודה, סליחה, בבקשה, חיבוק, חיוך, נשיקה, תתחדש, חבר טוב ועוד. כדאי להכין איורים למילים, ולשים ליד כל מילה את האיור שלה, כך שיהיה קל לזהות אותה. במהלך השבוע הילדים בוחרים במילה אחת—משוחחים עליה, מסבירים אותה, מספרים או שומעים סיפור שקשור בה ושים לב מי מיישם אותה בגן. אפשר להכין תגיות עם שמות הילדים כדי לשים את שמם בקופסה כאשר הם מיישמים את המילה. בסוף היום או השבוע מתייחסים לשמות בקופסה.

להכין עם הילדים כרזה של חוקי הגן המעודדים יחס מכבד לזולת.

מה אפשר לעשות עם מילים? - ליצור בעבור הילדים מצבים המזמנים חוויות של יחס מכבד כלפי הזולת כגון: לברך ולהכין כרטיס ברכה, לספר בדיחה, לחוד חידה, לשיר ביחד, לשחק ביחד.

רבי אומר: אל תסתכל בקנקן אלא במה שיש בו. יש קנקן חדש מלא ישן, וישן אפילו חדש אין בו מסכת אבות, ד, כ

הדסה אסתר

מילים: דודו ברק
לחן: נחום היימן

אלמלא היית כה רחוקה ,
בת שושן, בת העיר העתיקה
אלמלא אשתי המתוקה -
את היית, את היית לי למלכה .
בצל קורת ביתי הייתי
מלכה היית לי והייתי לך מולך -
הדסה אסתר .

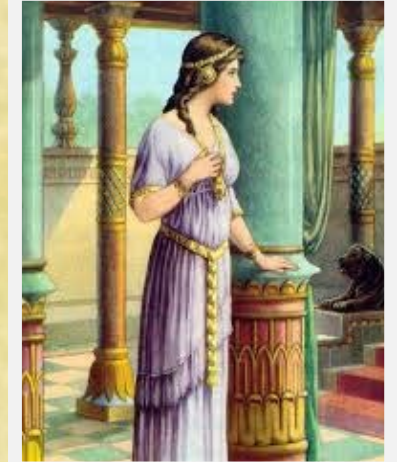
אלמלא הזמן והמרחק ,
את היית לי רביד וגם ענק .
אלמלא שכנת במגילה -
את היית, את היית לי לכלה .
טבעת של זהב עם אודם,
לברך ,
נותן הייתי על תפארת אצבעך -
הדסה אסתר .

אני אחרייך, ולא כעיוור ,
הולך שנות אלפיים, אלייך,
אסתר -
הדסה אסתר .

אלמלא כוחך וגבורתך ,
אלמלא זוהרך ותפארתך ,
בלי שרביט, בלי כתר לראשך ,
את מלכה ואני לך למולך ,
הדסה אסתר .

”כי אם-החרש תחרישי, בעת הזאת--רוח והצללה יעמוד ליהודים ממקום אחר, ואת
ובית-אביך תאבדו; ומי יודע--אם-לעת כזאת, הגעת למלכות... וכאשר אבדתי,
אבדתי...” (פרק ד' פסוק י"ד) ”ותלבש אסתר מלכות ...” (פרק ה', פסוק א')

בפסוקים הללו מהמגילה אנו מגלים את ההסתר, את תכונותיה של אסתר שלא היו גלויות עד כה. החל
מפרק ד' במגילה אסתר בולטת במנהיגותה ובחוכמתה, באומץ ליבה ובאחריות שהיא מרגישה כלפי
עמה. יופייה עוזר לה, אבל הוא איננו עיקר מהותה. **המסכה והתחפושות בפורים הן המראה
החיצוני— הקנקן.** המשנה ממסכת אבות מזמינה אותנו לדון במושגים מהותיים הקשורים לעיצוב
אישיות שלמה, מקבלת ומכילה; אישיות הנמנעת מדעות קדומות, הנזהרת מלחרוץ משפט, והבוחרת
להקדיש את הזמן ואת המאמץ הדרושים להכרת האחר. מתוך הכבוד לזולת ולאדם באשר הוא אדם,
נשאף לעמוד גם על הפנים ולעולם לא להסתפק רק בחוץ.



www.tapuz.co.il



www.favim.com

הצעות לשיחה ופעילות:

לא לפחד, להתגבר על הפחד, להודות בפחד או להיות אמיץ? - אלו שאלות שילדים
מתמודדים איתם תדיר. אבל אפשר להקשיב לפחד, לחשוב ממה ולמה אנו פוחדים ולהתמודד
עם הפחדים. אומץ לב, היא התכונה הנדרשת כדי להתגבר על הפחד או לעשות משהו למרות
הפחד. זו הייתה ההרגשה של אסתר באומרה ”כאשר אבדתי אבדתי” .

**מאסתר אנו יכולים ללמוד שאחת הדרכים להתגבר על פחד היא לספר עליו למישהו
מהמשפחה ולחברים—** אסתר שיתפה את כל העם היהודי בפחד שלה וביקשה מהם לצום
ולחשוב עליה ועל המשימה שלה. הידיעה שהעם איתה נסכה בה אומץ. כאשר הפחד נחשף הוא
פחות מפחיד. אפשר לתת לילדים לפסל את הפחד שלהם מפלסטלינה וחומרי יצירה שונים, לספר
עליו ולקבל רעיונות מהילדים כיצד לגרש אותו.

אפשר לשחק במשחקים שמזמנים פחד ואומץ בהתאם לגיל הילדים כמו למשל: משחקי שיווי
משקל, הליכה על קביים או טיפוס.

אפשר גם לספר סיפורי פחד ואומץ שקרו לאחרים— האגדות והמעשיות, סיפורי העם וסיפורי המקרא מכילים את השילוב של פחד ואומץ.
כאשר מספרים אותם מאפשרים לילדים לדבר על הפחד ולספר עליו, להתרגש ולהיבהל ובסוף לצחוק ולשמוח. כי בסיפורים האלה הדמויות
מתגברות על הפחד וזה מה שבעצם מעניין את הילד. סיפור המגילה הוא דוגמה נפלאה לכך.



לא-הגידה אסתר, את-עמה ואת-מולדתה: כי מרדכי צוה עליה, אשר לא-תגיד... (פרק ב' פסוק י') ויגידו להמן, לראות היעמדו דברי מרדכי--כי-הגיד להם, אשר-הוא יהודי... (פרק ג' פסוק ד')

מרדכי לא מסתיר את היותו יהודי, אבל מצווה על אסתר להסתיר את זהותה. מדוע הוא עושה את זה? האם נכון להסתיר את מי שאנחנו, ואפילו לשקר, כדי לעזור למישהו אחר, או כמו בסיפור המגילה- כדי להציל את העם?

אמת

שימו לב:

בחג פורים יש פריצת גבולות ומוסכמות חברתיות. זהו החג היחיד שבו מותר לעשות כל מה שאי אפשר לעשות בימים כתיקונם: להיות מישהו אחר, להסתיר את הזהות האישית, לשנות יין לשוכרה, להשתטות ולחוות עוצמות של רגשות באינטנסיביות ובעוצמה רבה. **אחרי פורים כל אחד ואחת חוזרים לשגרה,** שבה אמירת האמת היא ערך מרכזי ומהותי. אמירת האמת היא אחת מאבני היסוד לתקשורת אנושית. יחסים בינאישיים לא יכולים להתפתח בצורה תקינה אם אין אמון בדברי הזולת. השקר יוצר חוסר אמון וחוסר יכולת לסמוך על האחר. **המסורת היהודית מכירה במצבים של אמירת אמת חלקית או אי אמירת האמת מתוך מטרה של שמירה על כבוד האדם או הצלת חייו. ילדים צעירים, עד גיל שבע בערך, חיים בעולם שבו הגבול בין דמיון למציאות אינו תמיד ברור. עולם הדמיון ומשחקי ה"כאילו" הופכים לקרקע פורייה וחשובה ללימוד על המציאות ממד אחד ולעיבוד תכנים ומשאלות רגשיות מצד שני. הפנטזיה, המשאלה, הגוזמה או הבדיה הן חלק מפרטואר סיפורי הקשור לשלב ההתפתחותי הזה וחשוב לספר אותם לילדים.** **הופעת השקר אצל ילדים קשורה לגילם ולשלב התפתחותם.** הסיבות לשקרים נובעות מתמימות, מהנטייה להגזמה, מקושי להבדיל בין מציאות לדמיון, מתוך צורך להתמודד עם מציאות לא נעימה, עם הבעת רצון או משאלה בדרך הדמיון, כרצון להגן על עצמם, לבדוק גבול ותגובה או כדי לחמוק מעונש. **לאגדה על שקר ומארה לחצו כאן.**

ביקור בשושן הבירה

לאה גולדברג

סח הגזמאי: "בשנה שעברה
בשנה שעברה בפורים,
נסעתי פתאום לשושן הבירה
לשושן היפה בערים.

ואסתר המלכה בעצמה בכבודה,
יצאה לקבל את פני,
ולחץ את ידי מרדכי בן דודה
והמלה סגד לפני.

ויצא הביא לי שטיח יקר
ופרשו באמצע הרחוב
ויצא לקראתי גם המן ואמר:
"אני אהיה ילד טוב."

אך אני, כמוכן, גרשתי מפי,
ואמרתי: "איני מאמין"
והיו אז תשואות אדירות, בני,
וכבדוני משמאל ומימין.

ומאז חוגגים בשושן הבירה
את החג בהדר ופאר,
כי בואי לשושן - זה היה מאורע
שלעד בעמים יזכר.

רק חבל מאוד שאותו הסופר
לא כתב קורותי ב"מגילת אסתר"!

ממלכת אסתר ועד שבת המלכה – הרובד הרעיוני של סיפור המגילה

מתוך המלך צב צב
מאת דר. סוס

"והמלך צב – צב מלך רם ונישא,
הוא רואה על סביבו ארבעים פרסה:
"הידד והידד! מלכותי מפוארת.
אני מלך כל עץ, כל ענף, כל צמרת,
אני מלך היער, האוויר והאור,
אני מלך דבורה ופרפר וציפור,
אני מלך צב – צב! הו, מה רם מושבי,
אני מלך כל המראה מסביבי!"

ועודנו צועק והנה במקפתיע
במרומי הרקיע- ירח הופיע
ועלה ועמד לו מעל לראש:
"מה!" קרא מר צב – צב,
"מי זה? מה פרוש?
איה מעז אותו חפץ חצוף ויהיר
לעלות על המלך, על מלך אדיר?
לא ארשה! וגבה מושבי עוד יותר.
בואו חיש, הצבים, בואו הנה מהר!
אעלה ואגביה עד לב השמים-
בואו אלף צבים, שבע מאות ושניים!"



עבור ילדים צעירים ארמונות ומלכים הם עולם אגדי קסום
שמתחיל ב- "היה הייתה פעם, בארץ רחוקה, ממלכה..."
ומסתיים בסוף טוב. לכן, עוד לפני שמתחילים לספר את סיפור
המגילה יש לרוב הילדים תסריט אגדי של מושג המלוכה. כפי
שצינו בעמוד השער, ארמונות ומלכים מהדהדים לילדים
בסיפורי החגים, בסיפורי המקרא, באגדות וסיפורי ילדים
ובסרטים. כולנו רוצים להיות מלך או מלכה ולו רק ליום אחד
בגלל העושר והאושר ומנעמי השלטון. על הבסיס הזה כדאי
לפתח את השיח על הצדדים הנוספים של המלוכה – האחריות
כלפי העם והתכונות האישיות הנדרשים ממלך ומלכה.

כל שבת היא הזדמנות לדבר על ארמון ומלוכה. הרב אברהם
יהושע השל אמר שהשבת היא ארמון בתוך הזמן. לתפיסתו של
השל היום השביעי הוא כארמון בתוך הזמן, ובממלכת הזמן
ימצא כל אדם את מקומו. אין המדובר בתאריך בלוח השנה, אלא
באווירה רוחנית ייחודית. אולי הארמון ובגדי המלוכה בהם
שיחקו הילדים בפורים יכולים להיות חלק ממשחק סביב נושא
שבת מדי יום ששי. שירו של חיים נחמן ביאליק שבת המלכה
יכול לשמש בסיס והשראה להתייחסות לרבדים השונים של
המושג מלכות.

אפשר גם לשלב סיפורים על מלכים טובים ורעים. הספר
המלך צב צב מאת ד"ר סוס הוא דוגמה למי שרוצה להגיע
לשלטון על ידי רמיסת הנתינים, למלוך מעל גבם של כל צבי
הממלכה, ואפשר לקרוא אותו כמשל לקריסת שלטון עריצות.
לעומתו הספר הנמר של שלמה המלך מאת שלומית כהן אסיף
הוא דוגמה למלך רגיש שביקש ללמוד לדבר בשפת החיות וביום
הכתרתו כל חיה נתנה לו מתנה ממנה עצמה: הדבורה – דבש,
החיפושית – נקודה, הגחלילית – טיפות אור לוחשות סוד על
ראשו. ושלמה היה לחכם באדם.



כל אחד ואחת מאתנו יכולים להרגיש מלך או מלכה!
ללא קשר לחומר ולרכוש שלנו אבל עם קשר הדוק ואמיץ
למי שאנחנו באמת אנחנו יכולים להרגיש כמלכים ומלכות
ואז "נלבש מלכות" ונקרין אותה כלפי חוץ. להיות מלך או
מלכה, משמעו לכבד את עצמנו, לאהוב את מי שאנו,
להסתכל בגאווה קדימה ולא לתת לתחושות שליליות
לעצור בעדנו. ולצד אלה לשמור על הקשבה וקשיבות, על
רגישות והכלה, על דאגה לזולת ועל צניעות. במקום בו
מתקיים האיזון הזה נוצרת
הרגשה של מלכות!



www.kesemshops.com

גם חברי מטה תל"י, קראו מחדש את המגילה...

אני אוהב את הפסוקים המספרים את סיפורה של וּשְׁתֵּי המלכה. זהו תיאור נפלא בעיני על סירובה לשמוע למלך השיכור, על אי מכוונת להופיע כאיזו "בובלינה" בפני כל אורחי המלך. לא פחות מכך תגובות השרים ויועצי המלך החוששים שהתנהגותה עוד תעודד את נשות הממלכה להפר את צווי בעליהן. בעיניי היא הגיבורה האמתית של סיפור המגילה.

אינני יודע אם היא הפמיניסטית הראשונה אך ללא ספק היא יכולה להוות מודל לחשיבה נשית עצמאית ולעמידה על עקרונותיה ובכך להוות דוגמה לנשים רבות גם בימינו. אני אוהב את השם אסתר. תשאלו מדוע? ובכן מעשה שהיה כך היה...



בתי הצעירה נולדה בפורים לפני 22 שנה, וקראנו לה נגה. פרופ' גליק היקר שלנו, ששמע על כך האיר את עיניי ואמר לי "זה שם נהדר המתאים בול למגילת אסתר". כמוכם כעת, הרמתי גבה בתמיהה: "מה הקשר בין מגילת אסתר ולשם נגה?" ואז בדרכו המיוחדת הוא הסביר לי בנחת כליל הנתפס בבורותו, כי השם אסתר הוא בעצם "איסתהר" בפרסית, ואיסתהר זה שמו הפרסי של כוכב וונוס, וכוכב וונוס – כידוע בעברית זה כוכב - נגה. ואכן היא מאירה את עולמנו באורה המיוחד!

דר. עודד אבישר- מנהל מרחב דרום, קרן תל"י

הדבר האהוב עלי ביותר במגילת אסתר הוא שמה. השם "מגילת אסתר" טומן בחובו את כל ערכה הדתי של המגילה- לא להסתפק במבט שטחי על המציאות אלא לחפש למצוא בה את מה שנסתר מעינינו, לגלות את הנסתר שבה. כמו במגילה, כך גם בחיי החולין שלנו, מצופה מאישיות רוחנית להתבונן במציאות מעבר לצד הגלוי שבה ולגלות בה את מה שהיא מסתירה מאתנו.



אני לא אוהב במגילה היא השמחה לאיד על מה שעוללו היהודים לתושבי שושן הבירה.

הרב ד"ר איתן שיקלי, מנכ"ל קרן תל"י

קשה לי המעבר החד מ - 'ומרדכי יצא מלפני המלך בלבוש מלכות... ועטרת זהב... ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר' – אל קריאת שמות עשרת בני המן שהוצאו להורג, ובהמשך לקריאת ההרג של יותר מ- 75,000 ממי שהמגילה מכנה "שונאים".

אני מבינה לגמרי מניין באים רגשי הזעם כלפי המן ושותפיו, אך בניו? במה הם אשמים? נכון, אולי גם הם פעלו נגד היהודים, אבל אולי הם לא? המגילה אינה מספרת לנו על כך. והאם כל אחד מ- 75,000 האנשים באמת היווה סיכון? האם באמת מדובר בהגנה עצמית גרידא? או שמא השנאה ורגשי נקמה חלחלו גם אלינו היהודים?

אני מבינה שאנחנו, היהודים, סבלנו במהלך ההיסטוריה מידי אויבים רבים, ושהסבל גורם לפחד אמיתי ומוצדק המבוסס על איומים אמיתיים, ולצורך ולרצון בהגנה עצמית. אולם הסבל עלול להוביל גם לשנאה עיוורת ולחיפוש נקמה גם במי שאינם מבקשים את רעתנו.

אז אני קוראת את הפסוקים, והבטן קצת מתהפכת מתחושות לא נוחות. ואני חושבת על ימינו – וכמה קל לכולנו ליפול לשנאת חינו, ומתפללת שנזכור את המחיר שזה גובה מכולנו.



דינה טלר—מנהלת האגף לתכניות לימודים, קרן תל"י



גם חברי מטה תל"י, קראו מחדש את המגילה - המשך



הפסוק שאהוב עליי הוא:

"וְהַיְמִים הָאֵלֶּה נִזְכָּרִים וְנַעֲשִׂים בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, מִשְׁפָּחָה וּמִשְׁפָּחָה, מְדִינָה וּמְדִינָה, וְעִיר וְעִיר, יְמֵי הַפְּזָרִים הָאֵלֶּה לֹא יַעֲבְרוּ מִתּוֹךְ הַיְּהוּדִים, וְזָכָרָם לֹא יִסּוּף מִן־רָעָם." פרק ט, פסוק כח



למרות שהמגילה נדמית בעיניי כסיפור מתוך סיפורי אלף לילה ולילה, הפסוק המסיים הזה מחזיר את האגדה למסורת ולימינו ונותן לה משמעות היסטורית יהודית.

הוא שם את הדגש על המשמעות הזו, ולא על הסיפור בבחינת "היה או לא היה". הכוח של המסירה מאב לבן, של התחברות הדורות לקו אחד ארוך, מתעקל לעיתים, אבל עדיין רציף- הוא הדבר המרשים בקריאת המגילה מדור לדור.

זוהרה היימן—מנהלת לשכת מנכ"ל קרן תל"י

הקטע שמעניין אותי במיוחד הוא המעבר מהזהות העצמית ("אבוא אל המלך אשר לא כדת וכאשר אבדתי, אבדתי") לזהות הקולקטיבית ("לך כנוס את כל היהודים").



על מנת לא ליפול באיום שמבטא מרדכי "את ובית אביך תאבדו" אסתר מוכנה לפעול ומשתמשת באותו פועל "וכאשר אבדתי אבדתי". היא מבטאת העדפה ברורה של אבדון אישי על פני אבדון היסטורי-קולקטיבי של העם.

זהו, מבחינתי, רגע מכונן מבחינת הזהות היהודית לדורותיה, ומבחינת המודל למנהיגות נשית. מרגע זה מתהפכות היוצרות ואסתר הופכת למנהיגה הברורה של הסיפור, בתקופה שהדבר הזה כלל אינו ברור מאליין.

אוהה הלחמי—מנהלת תוכנית מנהיגות חינוכית ופרוייקט דיאלוג וזהות,